

ضرورت تغییر رویکرد در مواجهه با آسیب‌های اجتماعی ایران

شیرین احمدنیا^۱

چکیده

سال‌هاست که ریشه‌یابی، تحلیل، پیشگیری، چاره‌اندیشی و مداخلات در زمینه‌ی مسایل و آسیب‌های اجتماعی در ایران، در سطح نهادهای اصلی مدعی متولی‌گری این حوزه، حیطه‌ی عمل و اختیار صاحب نظران، مدیران و کارشناسانی با پیشینه‌ی علوم زیستی (پزشکان) یا نهایتاً روان‌شناختی (روانشناسان، روان‌پزشکان) قرار داده شده است و در نتیجه‌ی تفوق این رویه و رویکرد؛ سیاست‌ها، ادبیات و برنامه‌ها و رویه‌های مداخلاتی مربوطه در ایران، در چارچوب طرح‌ها و برنامه‌های استاندارد کشوری که از شمال تا جنوب و شرق تا غرب ایران را به یک چشم می‌نگرد، با غفلت از تنوع دسته‌بندی‌های اقتصادی، اجتماعی فرهنگی، قومیتی، سنی، جنسیتی، مذهبی و غفلت از نابرابری در زیرساخت‌ها، توزیع منابع، نابرابری فرصت‌های اقتصادی - اجتماعی، طرد و تبعیض ساختاری، توسعه‌ی نابرابر و گسترش حاشیه‌نشینی با تنوع معانی نظری آن و ... توأم بوده است. این نگاه و رویکرد مسلط که فارغ از رویکردها و رهیافت‌های اجتماعی - فرهنگی، مالوف در حیطه‌ی علوم اجتماعی، به سیاست‌گذاری، طراحی و اجرا در عرصه‌ی مقابله با آسیب‌های اجتماعی پرداخته است، به نظر می‌رسد در عمل، با توجه به گسترش روزافزون مسایل و آسیب‌های اجتماعی در جامعه‌ی ایران، با ناکامی در تحقق آمال و اهداف غایی آن مواجه شده است.

در این مقاله، نگارنده، با روش مرور ادبیات نظری و تجربی و اسناد و گزارش‌های موجود به این می‌پردازد که آنچه در جریان این رویکرد سنواتی زیست‌شناسانه‌ی فردمدار و فردگرای غالب مغفول مانده، اهمیت، نقش و تأثیرگذاری عوامل ساختاری اجتماعی و اقتصادی، تحولات سرمایه‌ی اجتماعی، جریان‌ها و جنبش‌های اجتماعی، تنوع اقلیمی و فرهنگی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌ها و مشارکت‌پذیری گروه‌ها و اجتماعات محلی به ویژه در نقاط شهری، نشاط، پویایی و ارتباطات سالم در قالب شبکه‌های خانوادگی و اجتماعی است. این تغییر رویکرد در پیشگیری و مقابله با آسیب‌های اجتماعی و بسترهای اجتماعی آن است که می‌توانسته و می‌تواند در

^۱ عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی و مدیر کل پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی سازمان بهزیستی کشور
Shirin.ahmadnia@gmail.com

رویارویی با مسائل و آسیب‌های اجتماعی درگیر فرد، خانواده، اجتماع محلی و فراتر از همه در سطح جامعه سهم موثر خود را به ویژه از طریق کاهش نابرابری گروه‌های اقتصادی - اجتماعی، شمول و دربرگیرندگی بیشتر ظرفیت گروه‌بندی‌های اجتماعی با همه‌ی تنوع آن و ارتقای سرمایه اجتماعی - که با سلامت اجتماعی و رضایت‌مندی نیز هم پوشانی و تداخل دارد- ایفا کند.

واژه‌های کلیدی: آسیب‌های اجتماعی، سرمایه اجتماعی، نابرابری، طرد، حاشیه‌نشینی، رویکرد توسعه اجتماع محور.

Surf and download all data from SID.ir: www.SID.ir

Translate via STRS.ir: www.STRS.ir

Follow our scientific posts via our Blog: www.sid.ir/blog

Use our educational service (Courses, Workshops, Videos and etc.) via Workshop: www.sid.ir/workshop